

DIRECTOR
Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Cu șir garmond: 6 Lei. La
publi cări repetate după
invoială

Unitatea

REDACTOR
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Cardinalul Eugen Tisserant la noi

De două săptămâni aproape se găsește pe pământ românesc un oaspe rar și drag. Cardinalul EUGEN TISSERANT, îndrumătorul și suflătorul Congregației pentru Biserica Orientală, a venit să ne vadă la noi acasă. Vrea să cunoască mai de aproape țara și neamul. Să înțelegă, cu darul adus delamormântul lui Petru, strădanile de mai bine și să simtă de aproape încordarea voințelor noastre în mijlocul valorilor ce ne isbesc.

Nu vine în misiune oficială. A lăsat dincolo de graniță fastul protocolar care însoțește pașii Prinților Bisericii. Aici, la noi, nu avea nevoie de această strălucire externă.

Fiindcă, deși întâia dată pe gila României Mari, Cardinalul Tisserant vine ca vechiu prieten. Mai mult: în oarecare măsură, acasă. Fiindcă înaltul nostru Purpurat a luptat, patru ani încheiați, cu arma în mână, în primele linii de joc, pe toate fronturile marelui război din care s'a zămislit noua hartă a Europei. A fost și decorat, citat pe ordin de zi nu odată, războiului și în urmă locotenentul francez E. Tisserant a dat sânge și și-a pus în joc viața, patru ani încheiați, pentru izbânda armatelor franceze. Lupta, cu eroismul de care numai un preot catolic este capabil, pentru patria sa. Dar biserica Franței era și a noastră. Din marele război al dreptății, pentru care împreună au luptat Francezii și Români, au răsărit grațiile României de astăzi. — Iar acum, după ce a primit în urmă mantaua de purpură românească peste Legiunea de onoare a Franței, Cardinalul Tisserant tot al nostru a rămas. Secretar al Congregației Orientale, noi suntem, răsunând, grija lui cea mare, cea de toate zilele. Când Cardinalul Tisserant acasă și îl rugăm să se simtă la noi, ca întru ale sale.

Nici altfel Card. Tisserant nu avea nevoie de fastul oficial. Aduce cu sine, în personalitatea sa de distincție desăvârșită, atâta strălucire princlară, încât formele reci ale protocolului n'ar face decât să stânjenească revărsarea ei caldă și binefăcătoare. Suflător de erou și minte scântietoare, preot desăvârșit și savant în primele rânduri, stăpân a 15 limbi, el a urcat în mijlocul tainelor ascunse în biblioteca Vaticanului, peste catedre de înalte școli, la scaunul sfințit al Părintelui creștinătății, ajungând primul plan al scenei spirituale mondiale.

Are toate motivele și tot dreptul țara noastră să se bucure sincer de vizita unui prieten și a așa strălucire, care deține un loc așa de înalt în rosturile lumii noastre. — Se bucură deosebi acea parte a neamului românesc care, în mila Domnului, la 1700, a găsit calea adevărată și s'a întors la leagănul sângelui și creștinătății sale, la Roma verhovnicului Petru. Trebuie să știm că Blajul nostru istoric, inima și suflător de totdeauna a acestei biserici unite, foia permanent al marilor idealuri creștine și

naționale cari fâșnesc neseacă din credința română. Căci înainte și mai presus de toate la noi, la această biserică a venit marele sfințit al Păpilor dela Roma. La noi și pentru noi.

Vine ca prieten, mânat de pornirea inimii sale. Dar noi știm că pașii oamenilor sunt călăuziți de rânduețile tainice ale Domnului, că nimic nu se întâmplă fără plan și fără rost mai adânc neștiut de oameni. — Se împlinește azi-mâine veacul, de când un alt Purpurat a venit la Blaj. Cardinalul Vitalie Prela asista, la 1855, înscăunarea primului mitropolit al bisericii ramânești unite cu Roma. Era un moment istoric acela, pe care îl presida Purpura română. Era un moment de răspântie în viața bisericii, și prin ea a neamului nostru. Lupta noastră pentru afirmare și pentru izbânda finală a căpătat, în clipa aceea, avânt nou, puteri uriașe cu efecte incalculabile.

De sigur, în rânduețile Provedinței nici vizita de-acuma a unuia din marii cărmaci ai Bisericii lui Hristos nu este fără o semnificație mai adâncă. Ea vrea să marcheze o nouă peatră de hotar în drumul nostru. Un nou început. O nouă direcție. Un nou avânt.

Puterile sporite prin înființarea provinciei mitropolitane la 1853 le-am dat în întregime neamului nostru, care le-a cheltuit în lupta sa pentru existență. Trebuia să trăim întâi, pentru ca să avem suflete de mântuit prin credința Dumnezeului nostru. Acum viața neamului liber este asigurată. Nu mai e cutropită de puteri străine. O macină însă, primejdios, mișamele răului lăuntric. Slăbește tăria morală a sufletului românesc. Scade curățenia. Se întunecă spiritualitatea. — Aici se cer, de acum, toate puterile și toate valorile credinței noastre. Trebuie să începem marea ofensivă pentru refacerea spirituală a nației noastre. Trebuie să o întărim cu forțele spirituale, cu duhul de ordine și disciplină, de curățenie și dreptate, de armonie și de jertfă al legii noastre.

Cardinalul Tisserant este o întrupare vie a idealului pentru care trebuie să luptăm cu puteri noi. Erou al dragostei de neam, erou de fapt nu de vorbe și de paradă; purpurat al Vaticanului, servind cu pricepere și devotament apostolic țelurile suprafirești ale mântuirii lumii întregi; latin prin sânge și educație, răsăritean în înfățișare, în toate studiile, preocupările și gândirea sa, distinsa persoană a oaspei noastre arată în concret incomparabila putere a spiritualității catolice, care armonizează desăvârșit toată scara de valori și de puteri din cari Dumnezeu a voit să fie ținut universul material și moral. De aceea, dacă mai este o salvare pentru lumea și civilizația noastră sguduită de puterile răului, apoi numai aci mai este nădejde: în forțele spiritului pe care Roma le-a trestit

și le ridică la luptă, în tabără ordonată, împotriva întunerecului.

Trecerea Cardinalului Tisserant printre noi este un semn de sus. O chemare la această luptă a spiritului, în folosul neamului nostru și a întregii civilizații umane. Noi mai mult decât alții suntem datori să mergem pe acest drum. La toate răspântiile hotărâtoare ale istoriei noastre naționale, Roma ne-a fost mântuirea. Astăzi când, împreună cu lumea toată, am ajuns pe plan spiritual la o nouă răscruce, tot acolo ne este nădejdea, la steagul nebirit în jurul căruia se strâng batalioanele lumii de preutindenia.

Roiul de stegari, în sânul românismului, îl avem noi, cei una în credință cu Roma. Noi suntem datori să semănăm adevărul, să trezim conștiințele, să aprindem însuflețirea. Misiune cu atât mai grea, cu cât, prin fatalitatea istoriei vitrege, majoritatea poporului nostru s'a înstreinat de maica sângelui și credinței sale. Mai mult: îi poartă un fel de dușmănie inconștientă, săpată în sufletul lui de către dușmanii de veacuri ai Romei. Din acest motiv se pornesc valuri de mânia și se încearcă prigoane și împotriva noastră, a bisericii unite, care trebuie să dea adevărată luptă pentru a-și apăra ființa.

Toate acestea le știm. Suntem totuși adânc convinși, că biruința va fi a noastră. Cu noi este adevărul. Cu noi marea putere a spiritului regenerator. N'avem decât să ne punem cu toată hotărârea în slujba lui. Să dăm lupta cu curaj. Cu îndrăzneală. Trebuie, firește, înainte de toate să ne strângem rândurile, de sus până jos. Să ne închiegăm într'un singur suflet, cum suntem un singur trup, o singură biserică. Să lucrăm și să luptăm perfect armonizați, sistematic și unitar.

Iată marea lecție ce se desprinde din prezența între noi a Cardinalului Tisserant: Români uniți, uniți-vă tot mai strâns între voi, mai strâns cu Roma, pentru a duce la biruință adevărurile mântuitoare în sânul neamului nostru, care prin ele, și numai prin ele, va trăi!

Itinerarul Eminenței Sale Cardinalul Tisserant în România

Dată fiind importanța istorică a vizitei ce ne face marele Prelat al Bisericii lui Hristos, cu toată micimea paginilor noastre, ne simțim datori să fixăm aci popasurile mai însemnate pe care le face Eminența Sa în zilele câte le petrece în mijlocul nostru.

Intrat în țară prin punctul de graniță Jimbolia, — unde a fost întâmpinat de către

P. S. Ion al Lugoşului și credincioșii și autoritățile de acolo — în ziua de 7 Septembrie c. ora 11, după o scurtă oprire în *Timișoara*, unde l-au sălutat reprezentanții bis. noastre și a celei rom. cat. în frunte cu P. S. Pacha, — a sosit în aceeași zi, orele 13, la *Lugoș*. Capitulul, clerul gremial și poporul credincios în număr mare l-au așteptat pe peronul gării, făcând ovațiuni entuziaste. În aceeași zi, a cercetat Sarmisegetuza și Densușul, locuri istorice renumite. Seara, a fost cină mare la episcopie. Miercuri, liturghie solemnă în catedrala minunat împodobită. Salutului omagial al Psf. Ioan, a răspuns în calde cuvinte Cardinalul. Joi, însoțit de P. Sa Ion Bălan, a plecat la *București*, unde a sosit seara, primit fiind în gară de către o mare mulțime de credincioși, în frunte cu nunțiul apostolic A. Cassulo, mitropolit A. Cisar, P. S. I. Robu, toți preoții noștri și cei rom. catolici, precum și de reprezentanții autorităților: d. ministru Grigorcea reprezentând pe ministrul de externe, iar d. Z. Păclișanu pe cel al cultelor. Vineri și Sâmbătă, 10—11 Sept. a vizitat toate instituțiile catolice din *București*. Sâmbătă la 11^{1/2} a depus o coroană de flori pe mormântul Soldatului Necunoscut din Parcul Carol, autoritățile militare și un pluton de onoare dând onorul. În aceeași zi la ora 12 a făcut o vizită dlui Prim ministru G. Tătărescu. Duminică s'a dat un dejun la Nunțiatura apostolică, participând înaltul cler, d. Prim ministru Tătărescu, d. vpreș. al consiliului Inculeț, precum și corpul diplomatic. Încă Vineri, E. Sa a făcut o mică excursie la Dunăre, la Giurgiu, de unde a trecut și la Ruscuc, primit fiind de episcopul și autoritățile de acolo. Luni, în 13, a fost la *Sinaia*, unde a fost primit în audiență de către M. Sa Regele.

Insoțit de P. S. ep. I. Bălan și de pâr. vicar Dr. V. Macavei, Cardinalul a plecat dela *Sinaia* cu mașina, oprindu-se întâi la *Timișul de jos*, locul de vilegiatură a seminaristilor arhiepiscopiei cat. din *București*; apoi la *Bra-*

șov, unde vizitează bisericile. De aici, cu trenul Rapid se îndreaptă spre *Blaj*, unde sosește seara, primit fiind la gară de către I. P. S. Sa pâr. mitropolit Alexandru, de întreg clerul gremial, popor numeros, precum și de rândurile dese ale elevilor dela școale.

Marti, la sărbătoarea înălțării sf. Cruci s'a slujit, în catedrala împodobită și ticsită de lumă, o *liturghie solemnă*, pontificând I. P. S. pâr. mitropolit Alexandru și P. S. ep. Ioan al Lugoşului. A cântat corul mixt al catedralei, condus de d. prof. C. Cherebețiu. La sfârșitul slujbei, pâr. Mitropolit a adresat un călduros salut înaltului oaspe, talmăcindu-i toată recunoștința noastră pentru atenția ce ni-o arată și toată dragostea pentru Roma al cărei reprezentant este. Răspunzând Em. Sa și-a exprimat bucuria de a fi putut cunoaște țara noastră frumoasă, căreia îi poartă sinceră prietenie. Se bucură că poate vedea, în special, *Blajul*, cu drept cuvânt botezat „Mica Romă“ a catolicismului românesc. De când este secretar al Congregației Orientale, acesta este, cu voia Sf. Părinte, primul său drum în țările unde se găsesc biserici catolice de rit răsăritean. Aceasta vrea să însemneze atenția și dragostea specială pe care Roma o are față de biserica românească unită. În urmă a împărțășit poporului ingenunchiat binecuvântarea papală, spre plăcuta surprindere a tuturor, în românește, limbă pe care poliglotul Cardinal o pricepe bineșor.

După masă, la ora 5, școalele noastre au aranjat un frumos *festival artistic* în Palatul Cultural. Aici, după ce corul catedralei a cântat „Tu ești Petru“, d. Dr. Coriolan Suciu a adresat, în numele școlilor noastre, un călduros cuvânt omagial distinsului oaspe și prieten al nostru, cuvânt pe care îl publicăm în alt număr al gazetei. Au urmat apoi alte coruri (al catedralei condus de d. C. Cherebețiu; Școala normală de învățătoare su conducerea dnei Veturia Pop; liceul de băieți, dirijat de I. Florea și școala normală de învățători, sub

conducerea d. C. Cherebețiu), învrăstăte, recitări de poezii bine alese și bine spuse. nou Eminentă Sa a folosit prilejul pentru talmăci, în ovațiile entuziaste ale sălii, mințile de bucurie și mângâiere ce le are pe pământul României și în inima bisericii în Roma Mică. Indeamnă pe toți la m. apostolică, gata de jertfă și entuziastă, să împărțăși nația românească, ca și în trecut de toate incomparabilele bunuri și valori, căror depozitară este biserica noastră, și activitatea căreia, folositoare neamului și M. Sa Regele Carol are cea mai largă telegere.

Miercuri, Cardinalul însoțit de I. P. pâr. Mitropolit, a vizitat pe rând școlile instituite noastre, începând cu Academia de teologie, fiind primit pretutindeni de profesori și elevi cu nespuse bucurie și însuflețire, dând, la rândul său, tuturor îndemnuri ca și bogate binecuvântări. În aceeași zi, I. P. Mitropolitul a dat un dejun în onoarea înaltului său oaspe. — Joi, înainte de masă, mai făcut o vizită la Școala de menaj, iar orele 11 a părăsit *Blajul*, luând drumul, primind rândurile lungi ale elevilor, spre *Alba-Iulia*. L-au însoțit în acest drum I. P. S. Sa pâr. mitropolit Alexandru, P. S. Sa ep. Vorbuchner, dela *Alba Iulia*, pâr. vicar Dr. Macavei, pâr. Aug. Folea, precum și d. Prefect al jud. *Telega* nava Mică.

La *Alba-Iulia*, Cardinalul a vizitat biserica încoronării și muzeul unirii, catedrala cat. și marea bibliotecă a vîlădiei. A luat masa la episcopie, apoi a plecat, cu același alai, la *Teiuș*, de unde cu trenul dela ora 11 și-a continuat drumul spre *Cluj*. Aici i-s'a făcut în gară, primire grandioasă. A fost salutat de către I. P. S. Sa pâr. Mitropolit, de către P. S. ep. Iuliu Hossu și de ep. rom. cat. Vorbuchner, precum și de către reprezentanții autorităților, în uralele entuziaste ale multor mei mari de credincioși îmbrăcați de sărbătoare. — Dela *Cluj*, unde se găsește în clipă când scriem aceste rânduri, Em. Sa va merge la *Baia Mare*, apoi la *Oradea*, spre a se opri pentru câteva zile la *Stăna de Vale*.

Dumnezeu să-i binecuvinteze toți pe care îi face pe pământul românesc!

□ □ Foia „Unirii“ □ □

† Iacob Popa

— Cuvânt funebru —

de Gh. Dănilă
canonic mitrop.

„Preoții cei ce-și țin bine direcția, de îndoită cinste să se învrednicească!“
(Sf. Ap. Pavel ep. I. către Timoteiu c. 5 st. 17).

Genul morții ne-a făcut o nouă și sinistă surpriză. Așezat la pândă pe urmele aceluia, care abia cu 6 săptămâni înainte pleca încrezător să-și refacă puterile sdruncinate de neîntrerupta muncă zilnică, l-a răpus întocmai ca pantera din junglele nepătrunse. S'a ținut de călcăiul lui, pentru că astăzi să ni-l aducă plocon: plocon trist și îndoliat, cuprins între patru scânduri, cu fruntea rece, cu privirea zăvorâtă, cu trupul țepăn. Iată, așa ni-se prezintă revenitul nostru dintru pribegie: *Prepozitul Iacob Popa*.

Nu mă mir — și nu ne mirăm, — dacă în fața acestei priveliști ni-se umezesc ochii, că surprindem gemete și suspine, că simțim cum flori ca de ghiață ne pătrund toată filifa. Și nu ne-am mira, dacă în aceste clipe de cămplită durere ne-ar scăpa de pe buze, ca din niște profanzimi haotice, cuvintele imnologului bisericesc: „Ce taină-i aceasta, care s'a făcut pentru noi? Cum ne-am înjugat cu moartea? Cum?...“

De ce a trebuit să se îmbrace în doliu adânc, altarul acesta, la care a servit cu zilnică sporită evlavie, catedrala aceasta în care s'a închinat și și-a murmurat canonicul ceaslov cu regularitatea unui orologiu? De ce-a trebuit să întristeze inima preabunului nostru Mitropolit, care se vede lipsit de sfatul luminat și de munca neobosită a celui mai harnic consilier tocmai acum, la începutul păstoririi, când colaborarea lui ar prili atât de mult pe toate terenele activității publice bisericesti? De ce a trebuit să fie lovit atât de greu venerabilul Capitul al acestei sfinte și istorice biserici catedrale, care e nevoit să supoarte pierderea conducătorului său înțelept, priceput și harnic, și mai ales greu de înlocuit? De ce trebuie să ne părăsească un atât de ales fiu al neamului nostru care s'ar mai fi putut bucura de libertatea patriei întregite, pentru care a suferit atâta în bejenia moldovenească și în pribegia rusească? De ce trebuie să îmbrace haină cernită și să stea copleșită în jurul acestui sicriu o familie, o soră atât de întristată, atât de onorabilă, și care ar mai fi putut trage nădejde la sprijinul fratelui mai mare? Și — în sfârșit — de ce ne-a fost dată ziua aceasta de adâncă întristare și nouă, cari cunoscându-l și apreciindu-l inima nobilă, cinstea ireproșabilă, caracterul ferm, și activitatea extrem de laborioasă, l-am fi dorit la adâncă și meritată bătrânețe?

Ci, zadarnic vom stărui cu întrebările cari ni-se învălmășesc în minte. Alt răspuns nu vom primi dela nimeni, niclodată și nicăiri, decât că Pâr. Prepozit Iacob Popa ne pără-

șește, potrivit cuvintelor inspirate ale aceluia imnolog, „după porunca lui Dumnezeu, presă e scris“. Iar scris este că „dat este omului să moară“, care cuvânt dumnezeesc îl coplețează atât de minunat Sf. Augustin: „Pute să stăm împotriva focului, apei, fierului, și gilor; vine însă moartea căreia nu ne putem împotrivi“.

*
Părintele Prepozit Iacob Popa vede lumina zilei în ziua de 11 Dec. 1872 în frunza comună Teiuș, din părinți grănițeri. Învățător și-o începe în școala grănițerilor, ca să continue în Liceul nostru, — unde la 1892 laureatul în 1892, — apoi în Seminarul nostru teologic pe care-l termină în 1896. După terminarea acestor studii funcționează ca învățător la școala confesională din *Alba-Iulia*, dând la sfârșitul anului școlar 1897 examen de calificare (astăzi de capacitate) la Institutul pedagogic din *Blaj*. Urmează apoi timp de trei ani dreptul la Universitatea din *Budapesta* de unde întorcându-se în 1900 e numit învățător la Cancelaria Mitropolită. Aici avansează, rând pe rând, întâi cancelist, apoi secretar hivar, vicenotar și notar consistorial, secretar mitropolit și director de cancelarie, apoi dându-i-se și titlul de protopop onorat, după care în 1904, se hirotonesește preot ceibă. În a. 1913 trece ca vicar foraneu în istorica parohie a Făgărașului, unde în toată celei mai laborioase activități de organizare și administrare a parohiilor are fericirea să vadă toată ocupație a vitezei armate române. De astăzi dată, însă, fericirea i-i de scurtă durată, că

P. S. Ion al Lugoşului și credincioșii și autoritățile de acolo — în ziua de 7 Septembrie c. ora 11, după o scurtă oprire în *Timișoara*, unde l-au sălutat reprezentanții bis. noastre și a celei rom. cat. în frunte cu P. S. Pacha, — a sosit în aceeași zi, orele 13, la *Lugoş*. Capitulul, clerul gremial și poporul credincios în număr mare l-au așteptat pe peronul gării, făcând ovațiuni entuziaste. În aceeași zi, a cercetat Sarmisegetuza și Densușul, locuri istorice renumite. Seara, a fost cină mare la episcopie. Miercuri, liturghie solemnă în catedrala minunat împodobită. Salutului omagial al Psf. Ioan, a răspuns în calde cuvinte Cardinalul. Joi, însoțit de P. Sa Ion Bălan, a plecat la *București*, unde a sosit seara, primit fiind în gară de către o mare mulțime de credincioși, în frunte cu nunțul apostolic A. Cassulo, mitropolit A. Cisar, P. S. I. Robu, toți preoții noștri și cei rom. catolici, precum și de reprezentanții autorităților: d. ministru Grigorcea reprezentând pe ministrul de externe, iar d. Z. Păclișanu pe cel al cultelor. Vineri și Sâmbătă, 10—11 Sept. a vizitat toate instituțiile catolice din *București*. Sâmbătă la 11^{1/2} a depus o coroană de flori pe mormântul Soldatului Necunoscut din Parcul Carol, autoritățile militare și un pluton de onoare dând onorul. În aceeași zi la ora 12 a făcut o vizită dlui Prim ministru G. Tătărescu. Duminecă s'a dat un dejun la Nunțiatura apostolică, participând înaltul cler, d. Prim ministru Tătărescu, d. vpreș. al consiliului Inculeț, precum și corpul diplomatic. Încă Vineri, E. Sa a făcut o mică excursie la Dunăre, la Giurgiu, de unde a trecut și la Ruscuc, primit fiind de episcopul și autoritățile de acolo. Luni, în 13, a fost la *Sinaia*, unde a fost primit în audiență de către M. Sa Regele.

Însoțit de P. S. ep. I. Bălan și de păr. vicar Dr. V. Macavei, Cardinalul a plecat dela *Sinaia* cu mașina, oprindu-se întâi la *Timișul de jos*, locul de vilegiatură a seminariștilor arhiepiscopiei cat. din *București*; apoi la *Bra-*

șov, unde vizitează bisericile. De aici, cu trenul Rapid se îndreaptă spre *Blaj*, unde sosește seara, primit fiind la gară de către I. P. S. Sa păr. mitropolit Alexandru, de întreg clerul gremial, popor numeros, precum și de rândurile dese ale elevilor dela școale.

Martți, la sărbătoarea înălțării sf. Cruci s'a slujit, în catedrala împodobită și ticsită de lume, o *liturghie solemnă*, pontificând I. P. S. păr. mitropolit Alexandru și P. S. ep. Ioan al Lugoşului. A cântat corul mixt al catedralei, condus de d. prof. C. Cherebețiu. La sfârșitul slujbei, păr. Mitropolit a adresat un calduros salut înaltului oaspe, talmăcindu-i toată recunoștința noastră pentru atenția ce ni-o arată și toată dragostea pentru Roma al cărei reprezentant este. Răspunzând Em. Sa și-a exprimat bucuria de a fi putut cunoaște țara noastră frumoasă, căreia îi poartă sinceră prietenie. Se bucură că poate vedea, în special, *Blajul*, cu drept cuvânt botezat „Mica Romă“ a catolicismului românesc. De când este secretar al Congregației Orientale, acesta este, cu voia Sf. Părinte, primul său drum în țările unde se găsesc biserici catolice de rit răsăritean. Aceasta vrea să însemneze atenția și dragostea specială pe care Roma o are față de biserica românească unită. În urmă a împărțit poporului ingenunchiat binecuvântarea papală, spre plăcuta surprindere a tuturor, în românește, limbă pe care poliglotul Cardinal o pricepe bineșor.

După masă, la ora 5, școalele noastre au aranjat un frumos *festival artistic* în Palatul Cultural. Aici, după ce corul catedralei a cântat „Tu ești Petru“, d. Dr. Coriolan Suci a adresat, în numele școlilor noastre, un calduros cuvânt omagial distinsului oaspe și prieten al nostru, cuvânt pe care îl publicăm în alt număr al gazetei. Au urmat apoi alte coruri (al catedralei condus de d. C. Cherebețiu; Școala normală de învățătoare su conducerea dnei Veturia Pop; liceul de băeți, dirijat de I. Florea și școala normală de învățători, sub

conducerea d. C. Cherebețiu), învrăstate recitări de poezii bine alese și bine spuse. Noua Eminența Sa a folosit prilejul pentru talmăci, în ovațiile entuziaste ale sălii, simțimintele de bucurie și mângâiere ce le are pe pământul României și în inima bisericii unită în Roma Mică. Îndeamnă pe toți la muncă apostolică, gata de jertfă și entuziastă, spre a împărții nația românească, ca și în trecut, de toate incomparabilele bunuri și valori, a căror depozitară este biserica noastră, pe activitatea căreia, folositoare neamului și țării și M. Sa Regele Carol are cea mai largă telegere.

Miercuri, Cardinalul însoțit de I. P. S. păr. Mitropolit, a vizitat pe rând școlile și institutele noastre, începând cu Academia de teologie, fiind primit pretutindeni de profesori și elevi cu nespusă bucurie și însuflețire, dând, la rândul său, tuturor îndemnuri calde și bogate binecuvântări. În aceeași zi, I. P. S. Mitropolitul a dat un dejun în onoarea înaltului său oaspe. — Joi, înainte de masă, mai făcut o vizită la Școala de menaj, iar la orele 11 a părăsit *Blajul*, luând drumul, prin rândurile lungi ale elevilor, spre *Alba-Iulia*. L-au însoțit în acest drum I. P. S. Sa păr. mitropolit Alexandru, P. S. Sa ep. Vorbuchner dela *Alba-Iulia*, păr. vicar Dr. Macavei, păr. vicar Aug. Folea, precum și d. Prefect al jud. *Timișoara* nava Mică.

La *Alba-Iulia*, Cardinalul a vizitat biserica încoronării și muzeul unirii, catedrala rom. cat. și marea bibliotecă a vladiceii. A luat masa la episcopie, apoi a plecat, cu același alai, la *Teiuș*, de unde cu trenul dela ora 11 și-a continuat drumul spre *Cluj*. Aici i-s'a făcut în gară, primire grandioasă. A fost salutat de către I. P. S. Sa păr. Mitropolit, de către P. S. ep. Iuliu Hossu și de ep. rom. cat. Vorbuchner, precum și de către reprezentanții autorităților, în uralele entuziaste ale multor mei mari de credincioși îmbrăcați de sărbătoare. — Dela *Cluj*, unde se găsește în clipă când scriem aceste rânduri, Em. Sa va merge la *Baia Mare*, apoi la *Oradea*, spre a se opri pentru câteva zile la *Stăna de Vale*.

Dumnezeu să-i binecuvinteze toți pașii pe care îi face pe pământul românesc!

□ □ Foiața „Unirii“ □ □

† Iacob Popa

— Cuvânt funebru —

de Gh. Dănilă
canonic mitrop.

„Preoții cei ce-și țin bine direcția, de îndoită cinste să se învrednicească!“
(Sf. Ap. Pavel ep. I. către Timoteiu c. 5 st. 17).

Genul morții ne-a făcut o nouă și sinistă surpriză. Așezat la pândă pe urmele aceluia, care adia cu 6 săptămâni înainte pleca încredzător să-și refacă puterile sdruncinate de neîntreruptă muncă zilnică, l-a răpus întocmai ca pantera din junglele nepătrunse. S'a fiuit de călcăiul lui, pentru că astăzi să ni-l aducă plocon: plocon trist și îndoliat, cuprins între patru scânduri, cu fruntea rece, cu privirea zăvorâtă, cu trupul țepăn. Iată, așa ni-se prezintă reventul nostru dintr-o pribegie: *Prepozitul Iacob Popa*.

Nu mă mir — și nu ne mirăm, — dacă în fața acestei priveliști ni-se umezesc ochii, că surprindem gemete și suspine, că simțim cum flori ce de ghiță ne pătrund toată ființa. Și nu ne-am mira, dacă în aceste clipite de câmpită durere ne-ar scăpa de pe buze, ca din niște profanzimi haotice, cuvintele imnologului bisericesc: „Ce taină-i aceasta, care s'a făcut pentru noi? Cum ne-am înjugat cu moartea? Cum?“

De ce a trebuit să se îmbrace în doliu adânc, altarul acesta, la care a servit cu zilnică sporită evlavie, catedrala aceasta în care s'a închinat și și-a murmurat canonicul ceaslov cu regularitatea unui orologiu? De ce-a trebuit să întristeze inima preabunului nostru Mitropolit, care se vede lipsit de sfatul luminat și de munca neobosită a celui mai harnic consilier tocmai acum, la începutul păstoririi, când colaborarea lui ar prili atât de mult pe toate terenele activității publice bisericești? De ce a trebuit să fie lovit atât de greu venerabilul Capitul al acestei sfinte și istorice biserici catedrale, care e nevoit să supoarte pierderea conducătorului său înțelept, priceput și harnic, și mai ales greu de înlocuit? De ce trebuie să ne părăsească un atât de ales fiu al neamului nostru care s'ar mai fi putut bucura de libertatea patriei întregite, pentru care a suferit atâta în bejenia moldovenească și în pribegia rusească? De ce trebuie să îmbrace haină cernită și să stea copleșită în jurul acestui sicriu o familie, o soră atât de întristată, atât de onorabilă, și care ar mai fi putut trage nădejde la sprijinul fratelui mai mare? Și — în sfârșit — de ce ne-a fost dată ziua aceasta de adâncă întristare și nouă, cari cunoscându-l și apreciindu-l inima nobilă, cinstea ireproșabilă, caracterul ferm, și activitatea extrem de laborioasă, l-am fi dorit la adâncă și meritată bătrânețe?

Ci, zadarnic vom stăru cu întrebările cari ni-se învălmășesc în minte. Alt răspuns nu vom primi dela nimeni, niciodată și nicăieri, decât că Păr. Prepozit Iacob Popa ne pără-

șește, potrivit cuvintelor inspirate ale aceluia imnolog, „după porunca lui Dumnezeu, precum e scris“. Iar scris este că „dat este omului să moară“, care cuvânt dumnezeesc îl completează atât de minunat Sf. Augustin: „Puterea să stăm împotriva focului, apei, fierului, tângilor; vine însă moartea căreia nu ne putem împotrivi“.

*
Părintele Prepozit Iacob Popa vede lumina zilei în ziua de 11 Dec. 1872 în fruntea comună *Teiuș*, din părinți grănițeri. Învățător și-o începe în școala grănițerilor, ca să continue în Liceul nostru, — unde la bachelieratul în 1892, — apoi în Seminarul nostru teologic pe care-l termină în 1896. După terminarea acestor studii funcționează ca învățător la școala confesională din *Alba-Iulia*, dând la sfârșitul anului școlar 1897 examenul de calificare (astăzi de capacitate) la Institutul pedagogic din *Blaj*. Urmează apoi timp de trei ani dreptul la Universitatea din *Budapesta*, de unde întorcându-se în 1900 e numit funcționar la Cancelaria Mitropolitană. Aici avansează, rând pe rând, întâi cancelist, apoi secretar hivar, vicenotar și notar consistorial, secretar mitropolitan și director de cancelarie, după care rindu-i-se și titlul de protopop onorar, după care, înainte, în 1904, se hirotonește preot celibatar. În a. 1913 trece ca vicar foraneu în istorică parohie a Făgărașului, unde în toată celea mai laborioasă activități de organizare și administrare a parohiilor are fericirea să vadă înălțarea ocupației a vitezei armate române. De această dată, însă, fericirea i-i de scurtă durată, că-

Dollul Cehoslovaciei. Republica vecină și aliată, Cehoslovacia, a îmbrăcat haină de jale: a murit *Thomas G. Masaryk*, președintele eliberator și neasemuitul cititor al patriei sale.

Ilustrul defunct s'a născut la 7 Martie 1850, din tată slovac și mamă cehă, la Hodonin, pe moșle împărătească, unde tatăl său era iobag vizitativ. În copilărie a încercat multe de toate: a început ca ucenic de lăcătuș; continuă ca ucenic într-o librărie, ca să treacă de ucenic la un fierar. Abia în vârstă de 15 ani intră, în toată regula, la liceu. Isprăvind strălucit studiile liceale, apucă drumul învățării mai înalte. Doctoratul și-l ia la facultatea de filosofie din Viena cu teza: „Esența sufletului la Platon“.

A lucrat mult și temelnic, ca profesor universitar, la Viena, mai apoi la Praga. Și-a făcut însă destui dușmani chiar și între conașionarii săi cehi, șovinști naționaliști. Convingerea lui: „Preamărirea (retorică) națională împiedecă progresul național“ nu era pe placul lor. Cu toate acestea a muncit enorm pentru binele politic și național al neamului său, cu peana și cu graiul, acasă și în străini. A făcut călătorii în Rusia, Italia, Olanda, Anglia, Franța, România (1917), America, Japonia, pretutindenea câștigând simpatii și încheind prietenii folositoare alor săi. În timpul războiului mondial organizează legiunile cehoslovace din Rusia și Siberia; în 18 Oct. 1918 declară, în America, independența Cehoslovaciei, pentruca în 21 Decembrie 1918 să între sărbătorește în Praga eliberată, văzându-și astfel visul realizat. Fiind proclamat președinte al Republicii, a fost reales ca atare încă în două rânduri: la 1927 și la 1934. Din care demnitate a abdicat de bunăvoie, la 14 Decembrie 1935.

Declarat în Adunarea Națională din 14 Noembrie 1918 „Părinte al Patriei“, f. președ. Masaryk, care a întruclupat în sine idealul lui Plato: Filosoful cap de Republică, s'a stins din viață la 14 Sept. c. în regretele unanime ale neamului său și stimat de, omenirea întreagă.

Mărturisiri ortodoxe

— Privitoare la nouă episcopie ortodoxă a Maramureșului unit —

De ce s'a înființat o episcopie ortodoxă în Maramureșul unit? Și de ce s'a lucrat pe furis, cum s'a lucrat? De ce nu pe față, în văzul lumii și în aplauzele ei? — Sunt întrebări firești și elementare în fața unui act de asemenea gravitate. Răspunsul însă este tot atât de ușor. L-am dat și noi, din primul moment. Rostul noii episcopii este să facă proselitism, adică mai pe placul cenzurii noastre, „misionarism“ în Maramureș. Lucru care nu trebuie să se știe și care a și fost negat cu patriotică grandilocvență.

Iată însă că vine revista bisericească ortodoxă „Viitorul“ din București, în a cărei număr din 1 Septembrie 1937, d. I. G. Savin face mărturisiri complete, deosebit de prețioase. Cu atât mai prețioase, că „Telegraful“ din 12 Sept. c., le reproduce cu aer triumfător, cu literă cursivă, des subliniată. Reținem din aceste mărturisiri partea mai importantă, cu sublinierile „Telegrafului“.

„Retnălțarea, aici, — în Maramureș — a vechiului turn de chemare și pază a credinții străbune e marea faptă ce se desprinde din reînființarea, în aceste părți de graniță, a vechii episcopii din Perla Maramureșului.

Trebuiau însă, preatnămpinași sau ocoliți adversarii ei. Și adversarii erau, în primul rând: uniții. Ei se credeau singurii și siguri stăpâni în Maramureș. Loc pentru a doua episcopie, cea ortodoxă, nu era. Prezența ei constitua pentru dănsii o provocare. Mai mult încă, după cum au și spus-o prin „Unirea“... o crimă națională. De nu s'ar fi lucrat repede și de n'ar fi fost aproape luați prin surprindere, trezindu-se în fața faptului împlinit, poate că ar fi făcut uz de toate armele „diplomatice“ ale catolicismului spre a o împiedeca. Așa, au trebuit să se resemneze, făcând doar constatarea, justă de altminteri că: înființarea noii episcopii ortodoxe înseamnă desființarea celei unite.

Ceeace, între noi fie zis, nu va constitui, nici într'un caz, „o crimă națională“. Ba, din contră!

Așa cum e constituită noua episcopie e gata să-și înceapă lucrul. Ea nu e o episcopie făcută pentru nevoi administrative sau pentru ambiții locale sau personale. E o episcopie misionară. Ea trebuie să salveze

acolo, neamul care ne piere, ros de cele două primejdi: dispariția ca rassă, și instrăinarea ca credință“.

Avem, așadar, o episcopie misionară, care trebuia înființată prin surprindere. Așa spun purtătorii de cuvânt cei mai autorizați ai ortodoxiei însăși. — Era atât de necesar acest „misionarism“, încât de dragul lui trebuiesc sacrificate interesele cele mai urgente, nevoile cele mai strigătoare ale regiunilor ortodoxe. Mitropolia Bucovinei s'a angajat, adică, la suportarea unor greutăți financiare deosebit de mari pentru noua vladicie. În același timp însă ea luptă cu mizeria la ea acasă și nu poate satisface trebuințe de prima necesitate ale propriilor sale parohii și credincioși. Iată ce citim, în această privință, în „Glasul Bucovinei“ dela Cernăuți, (24. 8. 37.) o gazetă condusă pe deantregul de ortodocși, perfect cunosătoare a stărilor din mitropolia Bucovinei și care nu are nici măcar cusurul de a fi potrivnică actualului guvern:

„...Mitropolia Bucovinei s'a declarat gata să ridice pe proprie socoteală un palat episcopal la Sighet, o catedrală, plus alte zece biserici cu case parohiale în zece din acele comune maramureșene, în cari ortodocșii trăiesc în mai mare număr.

„Nu putem decât lauda largă munificență a Mitropoliei Bucovinei. Totuși am crezut, cum crede tot omul limpede la cap, că, înainte de a trece la realizări ce ar trebui să cadă asupra statului, și cari, din exces de zel, au fost luate de către Mitropolia noastră, ea, Mitropolia bucovineană, trebuia să-și facă datoria acasă în Bucovina. Înainte de a fi darnică peste hotarele eparhiei, ea, Mitropolia Bucovinei, trebuia să vindece durerile fiilor săi de acasă, și, înainte de a zidi case parohiale în Maramureș, ea, Mitropolia Bucovinei, trebuia să aibă și alte îndatoriri când cunoscut este că monu-

nici după o lună de înfrățire e nevoit să ia tolgagul pribegiei. În Moldova cumplitelor lipsuri și suferinși, la început, activează ca preot militar, în cele suflătoare și însuflețind în cele naționale pe ardelenii înrolași sub stegurile României. Trece apoi, cu însărcinare mai înaltă în Rusia, unde colaborează cu râvnă de albină la înjghebarca și organizarea legiunilor voluntare române. Revoluția rusească îl aliește să se întoarcă iar în Moldova, de unde, în 1918 toamna târziu, se grăbește să-și ocupe postul de vicar dela Făgăraș. Aici e ales deputat, iar în 1920 e chemat să împodobească unul din stălele canonice ale acestei Biserici Catedrale. În a. 1924 e ales și întărit prepozit capitular, funcție și îndatorire, în care după 13 ani de muncă neobosită îl găsește nemilostiva moarte.

Meritele și calitățile frumoase de cari s'a învrednicit fericitul întru Domnul, l-au impus să treacă din treaptă în treaptă tot mai sus în ordinea ierarhiei bisericești, până la funcția de vicar general arhiepiscopesc, ca să o încheie cu distincția rară de prelat papal. Tot așa în ordinea civilă: începe cu decorația de comandor al ordinului Steaua României ca să o termine cu ordinul Regele Ferdinand, în grad de cavaler.

Viața fericitului în Domnul așa a fost, încât nu voi fi nevoit să retractez o literă din ceea ce am amintit mai înainte, și nu va trebui să roșesc în fața sfântului altar și nici în fața voastră, iubiți și înrîtași ascultători. Nu voi fi nevoit să împrumut nici cuvinte false retoricite și nici măiestrite lingurițoare fraze.

N'am să tac nimic, și nu am să ascund nimic, pentru că sunt convins că în persoana răposatului vă prezint icoana unui preot zelos și evlavios, icoana unui sfetnic luminat și cu multă experiență, icoana unui conducător înțelept și prevăzător, icoana unui patriot mare și jertfelnic, icoana unui muncitor iscusit și neobosit, și icoana unui sincer și iubitor de tagmă și de familie, și toate acestea cu titlul, ca aceste frumoase și distinse calități să poată servi drept model și altora, și ca să înțelegem că și lui se potrivește cuvintele Apostolului din cari am amintit la început: „Preoșii cei ce-și în bine dregătorii de îndoită cinste să se învrednicească“.

Pregătirea pentru preoție, pentru taina aceasta mare a sfințirii oamenilor, nu este, cum ar crede unii, o lucrare priplă și de câteva zile, ci este o chemare, o vocațiune dela Dumnezeu, o năzuință sfântă care trebuie să o aibă cineva din fragedă copilărie. Ori, cum zice sf. Grigorie din Nazianz despre s. Vasile cel Mare: „el era preot înainte de-a fi devenit preot“. Ce altceva însemnează aceste cuvinte, decât că el era preot prin zelul său, prin purtarea sa gravă și prin nevinovăția sa, chiar înainte de-a fi preoșit prin punerea mâinilor arhiericești. Acelaș lucru am informația că se poate spune și despre fericitul în Domnul Iacob Popa, pentru care încă în copilărie era o mângăiere negrăită să cerceteze casa Domnului, să ajute la slujbă, să cânte în strană, și prin purtarea sa se impune ca un viitor servitor al altarului. Iar ceea ce se întrezăria

în copilărie, s'a adevărit cu prisosință mai târziu, când a primit darul, când slujia zilnic sf. Jertfă, când necontent se smeria în rugăciune, când povățuia — ca vicar la Făgăraș — la pășunea mântuitoare turma ce l-s'a încredințat, și când celebra, fie ca diacon fie ca preot, atât de frumos, atât de recules și atât de impunător la altarul Domnului! În mintea căruia dintre noi nu stăruie și azi mireasma sfântă a slujbelor dumnezeiești săvârșite de preotul Iacob Popa? E mai presus de toate vrednică de laudă pregătirea la moarte căreia s'a supus în Clinica dela Cluj, unde pâr. Bazil Moldovan, în fiecare dimineață îl ducea pe Euharisticul Isus ca să-l întărească pentru clipa morții. Iată așadar, cum ne servește răposatul o pildă pentru inexorabila necesitate de-a fi pururea gata a primi moartea.

Calitățile de sfetnic luminat și iscusit, de conducător înțelept și prevăzător ni-le vedem funcțiile înalte, însărcinările delicate de cari a avut parte toată viața sa. Și într'adevăr, aproape nu era chestiune, oricât de gingașe, în care să nu și fi spus cuvântul și să nu fi dat o soluție norocoasă. Astfel funcția de secretar metropolitan și-a împlinit-o cu atâta devotament, cu atâta delicată atențiune, cu atât zel — totuși fără să-l poată acuza cineva de lingușire ori servilism, — cât deveni omul de încredință al fericitului Mitropolit Mihail. Tot astfel funcția de vicar foraneu și-a împlinit-o cu atâta conștiințiozitate și hărnicie, cât sub conducerea sa în scurt timp vicariatul Făgărașului ajunsese în fruntea celor mai bine ad-

mentele noastre istorice și îndeosebi Voronețul, Sucevița, Gura Humorului, Arbore, Pătrăuții etc. etc. etc., ale căror stil și frescuri uimesc lumea întreagă, sunt amenințate de peire, precum, cu justă și suverană indignare s'a pronunțat cu prilejul vizitei M. Sale în Humor, însuși Regele Țării, și la care vizită, de rușine, nu s'a prezentat, precum era dator s'o facă, fără scuze și discuții, chiriarhul Bucovinei!!!

„Când cunoscut este că bisericile parohiale din eparhia noastră se află în stare deplorabilă, trebuind să facă apel la mijloacele reduse ale comunei și ale județului, când știut este că personalul bisericesc nu a primit restanțele la cari are drept, când în sfârșit, obligațiile luate față de superioarele interese locale nu sunt satisfăcute, — căci Universitatea încă nu și-a primit drepturile ce-i decurg de pe urma cedării terenului pe care se ridică Palatul Cultural, — atunci de gesturi largi îi arde Mitropoliei bucovinene?!

„Nu avem, firește, nimic de spus împotriva promisiunii de a se investi banii Bucovinei în construcții maramureșene atât de costisitoare; — ne întrebăm numai un lucru: Cum rămânem cu rușinea din Eparhia noastră?!

Mai încapă îndoială că Mitropolia noastră este datoare a vedea înainte de toate de nevoile mari ale Bucovinei?

Deaceia, pe cât ne bucură dărnicia chiriarhicească față de fericita episcopie de dincolo de Carpați, pe atâta de îndurerate ni-s inimile trebuind să privim la molozul care curge din pereții glorioaselor ctitorii vevodale bucovinene, la ploaia care distruge odoarele sfintelor noastre biserici, la nedreptățile căzute pe capul bieților preoți bucovineni și la istrava de bani grei ce se face.

Dar mai rabdă, dulce Bucovină, nu se poate să nu fi se facă și fie dreptate“.

Și, încă odată, care este rostul noii vladicii, de dragul căreia se lasă în părgănire și pustiire biserica Bucovinei cu toate comorile de artă neprețuită din istoricele mănăstiri ce

se dărimă? O spune, din nou, cel mai chemat între chiemați, însuși Mitropolitul Visarion, în scrisoarea pastorală adresată credincioșilor din noua eparhie, care se ține de mitropolia Bucovinei:

„Acum se reînființează episcopia Maramureșului, pe temeiul unui trecut istoric de veacuri, ca să îndeplinească în zilele noastre, ceea ce fosta episcopie istorică dela Peri, în împrejurările triste prin care au trecut locuitorii români din ținutul Maramureșului, n'a putut îndeplini.

„Vlădicii cari vor fi rânduiți prin voia lui Dumnezeu, în această episcopie a Maramureșului și vor locui în Sighet, vor să aducă în acest colț de țară, în cât mai deplină măsură, trezirea menită a păstra neștirbit unitatea etnică și sufletească a românilor, ținând aprinsă făclia ortodoxiei și înlăturând orice destrămare sufletească sau rătăcire religioasă a vremurilor noastre. Incât poporul român, să se înfățișeze lumii cât mai curând și pentru vecie, un singur bloc puternic, cu o singură credință și cu deplină stăpânire pe acest scump pământ al țării noastre“.

Se înființează, deci, noua episcopie „pe temeiul unui trecut istoric“, nu pentru necesități pastorale actuale. Ea trebuie să facă ceea ce n'a putut face fosta episcopie (?) dela Peri: să țină aprinsă făclia ortodoxiei în Maramureș, făcând din el un bloc cu o singură credință. Cu noua credință ortodoxă, firește. Fiindcă bloc cu o singură credință este Maramureșul acum. Numai o ipocrizie, mai mult decât miopă, grotescă deadreptul, a putut strecura în acest mers de idei fraza ciudată că, la rezultatul dorit se va ajunge „înlăturând orice destrămare sufletească sau rătăcire religioasă a vremilor noastre“. Se spune doar limpede, că rostul vladiciei este exact contrarul: să sfășie unitatea religioasă a Maramureșului unit, făcându-l, cu preț de lupte absolut inevitabile ortodox sadea. Iar dacă-i vorba de „rătăcirile religioase ale vremii“, apoi ortodoxia este, într'adevăr, în măsură să vorbească de ele în

plină cunoștință de cauză. Că și sectele baptiste și stilismul și alte rătăciri sectare au găsit teren de muncă foarte rodnică pe meleagurile ei. Nu însă în Maramureșul unit. Așa că este un fel de perversitate a vorbi despre noua vladicie ca despre o pavază a unității sufletești și zid apărător contra rătăcirilor religioase, în Maramureșul astăzi unitar și perfect liniștit în credința sa strămoșească!

Viitorul va arăta, ce socoteli greșite face ceice caută cearta, lupta și dihonoria, în paguba neamului căruia îi trebuie pace și muncă de zidire, nu de ură și de stricare!

Doce inaugurări. Amândouă în Bucu rești și amândouă în lumea catolicilor de rit latin, desfășurate în dimineața zilei de Vineria trecută în cadre solemne.

S'au inaugurat, adică, „Institutul Francez de Studii Bizantine“, susținut de Părinții Asumpționști, și „Institutul Bossuet“. La actual sfânt săvârșit în splendidele așezăminte din str. Christian Tell 22 au asistat, între alții: Em. Sa card. Tisserant, secretarul Congregației Orientale din Roma; nunțul apostolic Andrea Cassulo din București; arhiep. latin Cisar al Bucureștilor, ep. Bălan al Lugojului, episcopii latini Robu al Iașilor și Vorbuchner al Albeilulii; dna Elena Lahovary; d. A. Thlery, ministrul Franței la București și altă lume aleasă.

După inaugurare asistența a vizitat Institutul de Studii, unde pâr. Barral, călugărul asumpționist, care-i și conducătorul institutului, a dat lămuririle de lipsă. Noi notăm la acest loc că-i vorba de o așezare unică în felul său în lumea întreagă, cu cele mai bine de 50.000 de volume și manuscrise privind Bizanțul și Orientul, multe din ele aflându-se astăzi în câte un singur exemplar ce se mai găsește, exclusiv, în această bibliotecă ce, până aci, era în Constantinopol. A fost adusă însă în București la stăruințele d. N. Iorga, care cercetase deseori comorile de neprețuit ale instituției din chestie încă pe când se afla în Stambul.

La fel a fost vizitat, după sfințirea făcută de însuși card. Tisserant, și „Institutul Bossuet“, care-i singura școală franceză de băieți din țara noastră.

ministrate districte. Ce să zic de funcțiile sale de prepozit capitalar și de vicar general, de inspector al școlilor, de povățitor al Orfelinatului, al Școlii de meserii și de menaj, decât să vă chem mărturii înșir pe voi, iubii ascultători, cari ați putut urmări destul de amănunțit activitatea lui, și puteți constata prosperitatea instituțiilor în fruntea cărora a fost. Și dacă totuși s'ar fi putut strecura vreodată vre o greșală, lăsați să o atribuim imperfecțiunii care este fatal legată de o mână de pământ.

Ci cum volu putea să cuprind în cuvinte, Părinte prepozite Iacobe, înflăcărați și — contrar tuturor dificultăților — neîmpuținata Ta iubire de neam? N'am putere să zugrăvesc nici bucuria ce a-i simțit-o când ai zărit întâia balonetă de dorobanț liberator, nici devotamentul și dragostea cu care Te-ai pus în serviciul armatei române. Na volu putea să ridic monument statorniciei Tale în credință, — credință în biruința finală a cauzelor noastre românești, — atunci când în nefericita și pe urmă glorioasă Moldovă, când în tamutul revoluției rusești purtai pretatindenea steagul idealului nostru de întregire și de unire, când o soartă blestemată amenința să năruie cetatea nădejzilor noastre, — Tu ai rămas tare și neînfricat, Tu ai rămas stăncă, stăncă de granit. O, ne dăm prea bine seama, că dragostea de neam ai supt-o odată cu laptele mamei Tale. O, noi știm că dragostea aceasta Ți-ai sporit-o și călăt-o în focul idealului nostru blăjenesc, ci totuși suntem gata

să recunoaștem că dacă n'al fi fost om excepțional, intrigile, nenorocirile, lipsurile te-ar fi abătut dela muncă. Eral însă cro't din altă plămădă, — și iată pentru aceasta îți aducem, acum, aici, târzlu, acest suprem omagiu. Na te sfil a-l primul, pentru că ești vrednic de el!

Cum volu elogia apoi, Părinte prepozit, dragostea Ta de muncă și osteneala, care-Ți da puteri să-Ți lași modestul așternut cu noaptea în cap, ca făcându-Ți apoi rugăciunea și celebrându-Ți liturgia, să te faci rob al mesei de scris și să înșirai, în șuvoi neoprit, literă după literă rodul preocupărilor și frământărilor Tale. Literatură nu ai făcut, e drept, — căci cele articole de gazetă, și darea de seamă asupra Orfelinatului, deși sunt neșpus de prețioase, nu se pot numi literatură, nici nu ai avut pretenția aceasta. În schimb din neodihaita pana ta au luat pas nenumărate sfaturi și ordine, cari toate regulamentau o viață, o viață scumpă, viața sfintei noastre biserici. Da, ai fost totdeauna primul la datorie, și ultimul care zăvorai cancelaria. O maglu Țiel!

Ordonat ai foat, apoi, și strângător, Părinte Prepozit, ca din truda ta să se poată bucura urmașii, — rudenile tale, biserica originel tale, și acest Capitlu Mitropolitan, și ca fundațiunea Ta de însemnate mil de Lei — sumă precisă mi-e încă imposibil să dau, — ca să-ți perpetueze și luminoasă strădania ta alături de atâția iluștri înaintași ai țării.

Și om de prestață și de nobleță ai fost, Părinte Prepozit, cu statură înaltă, dreaptă și

sveltă, cu privire de vultur, și cu pas sigur. Sigură apariția Ta ne silea să vedem în tine un stegar, de care eram mândri.

Dar n'aș isprăvi curând, triști ascultători, dacă ași vrea să înșir toate însușirile sale frumoase. Fie-ne suficiente și numai acele de cari am amintit, pentru că și numai din ele putem fixa valoarea de mult preț a Iluștrului Prepozit Iacob Popa care ne părăsește atât de pe neașteptate. Cu atât mai mare este regretul nostru, regretul I. P. S. Mitropolitului, care ca o palidă recompensă îl împărtășește din inimă ultima binecuvântare arhierescă; regretul Ven. Capitlu care își dă seama că pierde pe cel mai vrednic membru al său; regretul bisericii și al neamului cari vor simți lipsa activității și dragostea unui bărbat de talia lui; regretul rudenților, în deosebi al surorii și nepoților săi cărora le exprimăm profunde condoleanțe, cari își pierd în el cel mai puternic sprijin, frate și unchiu iubitor; regretul, în sfârșit, al nostru al tuturor, că se desparte de noi un preot zelos și plin de evlavie, un sfetnic luminat, un conducător înțelept, un patriot mare, un mucicior neobosit, un prieten sincer.

O singură mângâiere avem pentru moment, mângâierea că „Domnul nu va face lipsiți de bunățate pe ceice umbliă întru nerăutate“, (Ps. 83, 13) că va să-l răsplătească și lui toate vrednicile.

În veci fie amintirea lui!

Drumul „Astrei”

După adunarea generală dela Timișoara

(—) „Asociațiunea” și-a ținut a '76 a adunare generală, la Timișoara, în 11—13 Septembrie. Mai dinainte i-s'ar fi putut prezice reușită strălucită. Locul și prilejul, apoi momentele importante din program, toate erau de cel mai bun augur.

A și fost, fără discuție, adunarea dela Timișoara o manifestație culturală frumoasă. Nu așa însă cum ni-am închipuit-o și cum am fi dorit-o. Mult mai redusă ca proporții și mai scăzută ca elan. — Din capul locului, n'a participat poporul satelor bănățene. În program era prevăzut un „conduct etnografic”, care nu s'a putut ține. Iar „Astra” fără popor — nu prea merge. Să trecem însă peste asta. Să ne oprim la „domni”. Participare foarte redusă. Noroc că cei puțin la ședința festivă localnicilor au umplut frumoasa sală a cinematografului „Capitol” și s'au îngrijit să nu rămână goale prea multe scaune la masa comună. În colo însă, nici o înghesuțală. Nici la balul românesc, care ar fi putut fi viu și animat; nici la ședința administrativă care ar fi putut avea discuțiuni interesante. Au fost, și una și alta, ceva de mântulală. Lume puțină și fără suflet.

Să fie de vină numai începutul anului școlar care a reținut pe părinți, pe profesori și învățători acasă? În parte, de sigur. Dar în total, nu credem. Ne e teamă, mai curând, de o scădere a interesului intelectualilor noștri pentru venerabila vatră de lumină tradițională. Și asta ar fi dureros din cale afară. Pentru că tocmai în zilele noastre misiunea „Astrei”, departe de a fi pierdut din însemnătate, este de covârșitoare importanță.

Dintele vremii a atacat în plin esențialele valori tradiționale ale Ardealului nostru. Se relaxează moravurile severe din trecut. Se strică portul. Se pocește doina. Sunt tot mai multe case în care nu se mai aude cântec de leagăn și gângurit de copil. Sufiă, peste oraș și sat, un vânt de disoluție extrem de periculos.

Trebuesc strânse în mănunchiu toate energiile sănătoase pentru a opri acest val de destrămare. Nu trebuie lăsată singură biserica în luptă grea pentru salvarea cinstei și omeniei de altă dată. Acțiunea ei nici nu poate îmbrățișa direct întregul patrimoniu de tradiții care au făcut în trecut țaria neamului și care constituie pentru viitor valoarea specifică a etnicității românesce.

„Astra” are în acest câmp de activitate misiune primordială. Ea a fost creată tocmai în vederea acestui rol. — Și, spre norocul ei și al nostru, după primele dibueli și zovăiri inevitabile în condițiile schimbate ale existenței sale de după unire, s'a regăsit perfect și și-a recunoscut drumul de urmat. Și-a întors fața spre sat și spre bogățiile lui etnice primordiale. A înțeles că trebuie să salveze înainte de toate comorile neprețuite ale puterii de creație populare: cântec, dans, port, tradiții etc. cari constituie farmecul neegalat al satului românesc. În același timp, să promoveze cu toate puterile capitalul biopolitic al satului, îndrumând dezvoltarea lui în liniile sănatoase ale trecutului și în conformitate cu firea ne-născută a poporului nostru. Cele două referate principale: „Problema portului național” (Dr. I. Miloia) și „Înrăurirea căsătoriei asupra fertilității și etnicului unui neam” (Dr. P. Râmăneanu), ca și conferința d. Dr. I. Nemoianu: „Problema generațiilor viitoare în Banat”, a cărei sursă cu prisosință preocupările „Astrei” de astăzi.

A găsit și mijloace proprii cerințelor vremii, pentru a munci cu spăr în acest sens. Bogatul raport general prezentat adunării dela Timișoara arată concludent acest lucru. Școala țărănească, tot mai bogată în rezultate an de an, tot mai ramificată, mai sistematică și mai practică, este un început cât se poate de promițător. Ce să zicem de „Școlii Carpaților”, acest admirabil instrument de educație, am putea spune integrală, a satului nostru? Nu se pot prețui și nici prevedea rezultatele extraordinare pe care este chemată să le dea această minunată creațiune a dlui prof. Iuliu Hațieganu. Firește, dacă va fi îmbrățișată cu toată însuflețirea și întinsă pe întreg cuprinsul Ardealului.

Este însă absolută nevoie de această însuflețire generală a păturii noastre culte pentru „Școlii” și pentru „Astra” noastră. Cu atât atât mai mult, că „Astra” a ajuns la un moment destul de greu al existenței sale. Marea pornire de centralizare și standardizare a întregii vieți românești, inclusiv latura ei culturală, amenință să desființeze pe încetul tot ce este inițiativă particulară, tot ce are și vrea să-și păstreze ființa proprie și independentă de reglementările unor birouri oficiale. Este, evident, o boală de care suferă momentul actual al vieții românești. Sperăm să trecem curând peste ea. Până atunci însă trebuie să ne strângem rândurile și să ne dăm întreaga contribuție spre a trece peste hop neatins și ne-stricte instituțiile moștenite cari constituie mândria și nădejdea noastră.

Na ne îndoiim că așa va fi. Ne place, în special, curajul cu care înfruntă valurile conducerea „Astrei” și optimismul ei nesdruncinat. Dovadă deciziunile luate, la propunerea raportorului (d. procuror general Ilie Lungulescu): a se extinde activitatea „Astrei” — acuma după ce s'a înființat în chip norocos regionala Banatului — și în vechiul Regat; și să se îndrepte lupta ei și împotriva literaturii pornografice stricătoare de suflete; adăugând la metoda sa de propagandă didactică din trecut și și metoda numită de raportor: mistică, cu baza în credință.

Mai amintim, de incheiere, două momente deosebit de impresionante ale adunării dela Timișoara. — Păr. Ion Litar, directorul gazetei „Foala poporului român” din Petrovaselo (Banatul Jugoslav) a anunțat constituirea „Astrei” și la frații noștri trecuți, prin nefireasca împărțire a Banatului, sub stăpânire străină. — Celalalt: sărbătorirea însuflețită de care s'a învrednicit maestrul Tiberiu Brediceanu, acela care cel dintâi a înțeles valoarea imensă a cântecului popular și care a știut da și cu acest prilej admirabile povești tuturor celor ce se ocupă cu muzica românească, pentru valorificarea bogată și metodică a acestui material muzical, care nu-și găsește perechea la nici o altă nație din lume. „Seara mare”, cunoscuta compoziție a maestrului, reprezentată seară de către opera română din Cluj, a fost o frumoasă și plausibilă confirmare a principiilor teoretice fixate cu atâta autoritate de către maestrul Brediceanu, cărui publicul i-a făcut ovațiuni entuziaste și bine meritare.

Când poney-ul se încapăținează... Sunt întâmplări în viață, a căror „cheie” ne rămâne pentru totdeauna ascunsă. Constatăm faptul, banalul o oarecare explicare a lui — și atât. Lucrurile petrecându-se pe un alt plan decât cel al experienței pe calea simțurilor, rămâne totul învăluit în oarecare negură. Fără să lipsească, totuși, și licăriile de lumină. Pe cari le prinde însă numai ochiul credinței.

Așa e cazul relatat de păr. M. Kalmes, misionar în Canada. Afându-se, adevă, dându-

și într-o călătorie misionară de 16 zile, s'a folosit și de două călușel „poney” indieni. Spre sfârșitul unei după amiază — cum cetim în *Vita Ecclesiae* (1. 9. 37) — se îndreptase spre localitatea Manitogan, unde avea de gând să poposiască vreme de trei zile, înainte de ce ar fi pornit la drum mai departe. Dar pasă și du-te unde ai plecat, când „Queen”, călușel, nu vrea nici în ruptul capului să meargă într'acolo! Pe el îl mână; ce-l mână, într'altă direcție. Și ca un poney „conștient” de ce vrea, într'acolo a și luat-o. Nu odată, ci de trei ori.

Asta însă l-a scos din sărite pe birjar, care a început să-l îmblânzească fără milă pe Queen, luat în apărare de misionar: „Josife, nu-l mai bate, sărăcuțul de el; pentru că cine știe: poate că-l mai bine cum vrea călușel”.

Și așa a fost. Lăsându-se conduși de cal unde el nu prea vrea, au ajuns, a doua zi dimineața, la Hole River, unde au aflat numai decât că Maria Black, soția organistului stațiunii misionare, e greu bolnavă și dorește nespuse de mult un preot care s'o îngrijească pentru cele din urmă. Ceeace P. Kalmes a și îndeplinit numai decât. Și n'au trecut decât câteva ore dela primirea SS. Taine a mirbunzilor, și Maria Black, în vârstă de abia 25 ani, a trecut la cele veșnice...

Așa s'au petrecut faptele. Tâlcul rămâne să-l facă alții. (R. Negru).

Știri mărunte

Doctor „summa cum laude”. De cinstea această excepțională s'a învrednicit profesorul dela școlile noastre blăjene, păr. ȘTEFAN MANCIULEA, elogiât cu prilejul promovării în termeni deosebit de călduroși din partea prof. univ. S. Mehedintzi. — Felicitările noastre harnicului, apreciatului, dar și atât de modestului dascăl dela așezămintele de lumină ale lui Petru Pavel Aaron!

Personale. Preaven. Ordinariat arhiepiscopesc a făcut mai nou următoarele numiri și transferări: păr. Mircea Todericiu admin. paroh. la Făgăraș II; păr. Ioan Albu din Bărghiș, la Șeica Mică; păr. Simeon Rusu dela Eliseni, la Valea Largă B., iar păr. Tit L. Moldovan, preot disponibil în Dumbrăveni, la Moșna.

Sfințire de biserică. Dumineca trecută, în 12 Sept. c., Preasf. Iuliu al Clujului, a consacrat frumoasa biserică din Top (Someș), în prezența mai multor mii de credincioși. Insoțitorii din centru ai înaltului ierarh au fost păr. Dr. Gh. Vidican, canonic și profesorii de teologie Emilian Lemenyi și Silviu Popa. Cu prilejul târnosirii bisericii, în cadrele liturghiei arhieresti, a fost hirotonit clericul Valentin Tamaș. Răspunsurile la liturghie le-a dat corul mixt din Gherla, sub conducerea prof. Teofil Coste. — Bucuria păr. Ioan Rognean, preotul local și a credincioșilor săi, a fost mare foarte.

Reuniune vie. E Reuniunea Mariană a Femeilor Române Unite din *Capâlna de jos*. De Sântă-Măria-Mică din acest an li-s'a sfințit steagul în cadre foarte sărbătorești. Sf. liturghie din aceea zi a fost slujită de preoții: Dr. Sept. Todoran, prof. de teologie în Blaj; C. Cherebețiu, prof. Blaj; Ioan Popa-Feisa; I. Jidveianu-Sântă-mărie și Simion Deac, preotul local. S'au cuminecat peste 300 persoane. Dovedindu-se biserica neincapătoare pentru participanții din loc și satele învecinate, păr. Dr. Todoran a trebuit să predice afară, în liber. După parastas și sfințirea steagului făcut din danii, au mai dăruit, câte 500 Lei, d. Dumitru Todoran, inv. pens. (intemeietorul și, multă vreme, sufletul Reuniunii) și păr. Dr. Sept. Todoran; 250 Lei, dna Emilia Hopârteanu, profesoară-Blaj, și alții alte

sume. După masa comună dela preotul local, dna Emilia Hopârteanu, care-i și preș. Uniunii Reuniunilor Mariane a Femeilor Române Unite din Arhidieceză, a conferențiat, mișcător până la lacrimi, despre Maica Domnului, cultul, minunile și protecția ei.

Locale. Duminica viitoare, a săptămânii întâia după Înălțarea Sf. Cruci, va predica în catedrală pâr. *Filip Pop*, prof. la liceul de băieți.

Misiuni populare. De praznicul Înălțării Sf. Cruci — după informațiile ce avem până acum — în Arhidieceză s'au ținut sfinte misiuni populare în *Lechinioara* și în *Tătărlău*, cu roduri sufletești dintre cele mai îmbucurătoare. La cele din Lechinioara, ținute de pâr. *Dumitru Neda*, au fost mai multe mărturisiri decât suflete în mica parohie, dat fiind numărul mare al participanților din satele învecinate. La ascultarea spovedaniilor au dat ajutor pâr. *Mihail Pop-Lupa* din Șamșud; pâr. protopop *Nicoară* din Râciu și pâr. *T. Bad*, preotul local. — La Tătărlău pâr. *Ioachim Langa*, unde preot misionar a fost pâr. *Elie Magda* din Alba-Iulia, s'au înregistrat 462 mărturisiri și cuminecări. Preoți ajutători la spovedanii au fost: preotul local, apoi pâr. *Victor Almășan* din Boian și pâr. *Valer Suciu* din Crăciunelul de sus.

Pelerinaj la mânăstirea dela Lupșa. De praznicul Nașterii Preacuratei din acest an, urmând unei tradiții mai vechi, au alergat la mânăstirea dela Lupșa peste 10.000 credincioși din toate părțile Munților Apuseni. În fruntea pelerinilor a fost și de astădată Psf. *Iuliu* al Clujului, însoțit de pâr. *Dr. Victor Bojor* canonic și profesorii de teologie *Dr. Lemenyi* și *Silviu Popa*. S'a slujit liturghie arhierescă în sobor de preoți. La s. liturghie înaltul Ierarh a hirotonit întru preot clericul *V. Vasiu* din partea locului, a cuminecat 950 credincioși (din lipsă de preoți mărturisitori numai atâția s'au apropiat de Masa Sfântă) și a rostit o vibrantă cuvântare despre Maica iubitoare a noastră, a creștinilor, care este Pururea Fecioara.

Comemorarea dela Micești. (j. Alba) Mii de țărani și sute de intelectuali, în frunte cu d. *Iuliu Maniu*, s'au întrunit săptămâna trecută (8 Sept.) la Micești de lângă Alba-Iulia să aducă tributul recunoștinței și admirației românești memoriei celui ce a fost cândva preotul român unit *Ioachim Totolanu* din Chișfalăul de odinioară. În cadre solemne și emoționante, după parastasul dela biserică, s'a sfințit, în curtea casei dispărutului, *placa comemorativă* așezată pe casă spre veșnica amintire a celui ce a fost »luptător neobosit și mult jertfelnic pentru binele neamului nostru«, cum precizează rândurile săpate în marmoră. Cu acest prilej s'au rostit mai multe cuvântări ocazionale (pâr. canonic mitrop. *Dănilă*; pr. *E. Magda-Maleri*; *Dr. C. David*; *Dr. T. Mârza*) seria încheindu-o d. *Iuliu Maniu* cu un puternic discurs evocator al unor vremi ce au fost odată ca niciodată...

Apostafii atacă. Așa zisa »Biserică Națională« din satrapia lui Hitler-Rosenberg razimă pe apostafi dela catolicism. Ura acestora împotriva Romei papale și a moralei romane e fără margini. În organul lor »*Der Romsfreie Katholik*« se scrie în felul acesta: (»Roma e primejdie pentru stat). Pentru că tot ce e socotit aci, în spirit jezuitic, a fi moral și e lăudat ca atare... e mai rău decât toate delicturile săvârșite din lipsă de caracter; acesta e duhul delictvenței ce derivă din esența unei doctrine ce pretinde că este interpretarea lui Dumnezeu în toate chestiile de credință și morală. Tocmai de aceea a scoate viața religioasă de sub influința romană e chestie vitală pentru Germania«. — Parc'ar ceti omul anumite publicații ortodoxe dela noi...

Telegraful a împlinit un veac de existență. În 4 Sept. c. s'a împlinit suta de ani de când există alfabetul Morse. Ideea acestei invenții i-a venit profesorului Morse pe vasul »Suly« ce făcea, în Octomvrie 1832, cursa între Havre și New-York. Prilej pentru trezirea ideii i-a dat experiența medicului *Dr. Jackson* care, ca să treacă mai ușor vremea, făcea »figuri« cu o bucată de fier apropiată de o sârmă prin care trecea un curent electric. Atâta a fost de ajuns ca să-i străfulgere lui *M.* prin minte: »Dacă ar fi cu puțință să se provoace prezența sau absența electronilor pe baza unui circuit electric, închis sau deschis prin electromagnet, mai la urmă ar fi posibil să transmitem și ideile în mod electric«. Ceeace i-a și succes la 4 Sept. 1837, când face prima încercare cu mașini potrivite, transmițând cinci cuvinte.

Nici un compromis. Intre Hristos și Belial nu poate fi nici o bunăînvoire. Asemenea nici între creștinism și bolșevism. Despre aceasta sunt convinse amândouă taberele. Și, recent de tot, a ținut să mărturisească pe față acest lucru și un leader bolșevic, mareșalul *Voroșilov*. Acesta, după cum i-se relatează, din Moscova, agenției »*Radiopress*«, a scris de curând o broșură destinată propagandei ateismului în armata roșie care, după dânsul, trebuie să înțeleagă că Stalin este un dușman ireductibil al lui Dumnezeu și al credinței și că, prin urmare, între comunism și religie nu este cu puțință nici un fel de compromis.

Telefonul »Unirii«

P. Reghin. Nu noi vom fi întrebați, cine să fie înțitul vladică ortodox al Maramureșului unit. Din acest motiv nici n'am făcut vreo »combinație« potrivită. O fac însă cei chemați. La București și la Sibiu. Fiți însă liniștiți: nu-i vorba de numirea lui Băznog ori a lui Codrea Nuțu. »Telegraful« ține să ne asigure răspicat: »Clerul ortodox român are, slavă Domnului, persoane cari să fie o adevărată podoabă în acest scaun vladicesc«. Dacă sunteți curioși de șoptele ce se aud, vă putem spune că, în primul rând, e vorba de două astfel de podoabe. Unul e cumnat cu un mitropolit, de a cărui soră s'a despărțit mai de mult; altul nepot de patriarh, divorțat la repezeală de legiuita sa soție. Care din ei va fi chemat să împodobească noul scaun arhieresc, e taină mare și... străină cu totul de preocupările noastre.

I. Sibiu. Că preacucernicii Dv. sunt români, români mari, foarte mari, exagerat de mari, o știe toată lumea. Au spus-o și au trâmbitat-o singuri, cu toate ocaziile, la toate răspântiile drumurilor. De ce era necesară această auto-reclamă patriotică, este altă socoteală. De sigur, știu ei de ce. Și nici nu-i prea greu de ghicit. Fiindcă, de, au intrat în România mare încărcăți cu niscai ponoase. Aveau în desagi fapte, fapte diverse, autentice însă, pe cari lumea românească nu era aplicată să le înghită. Acestea trebuiau deci înecate în gălăgia spumoasă a vorbelor, cari stau să crepe de grozavul naționalism de care se umflă până la revărsare apele Cibinului. În parte au și reușit. Cine-și mai aduce azi aminte, de ex. de următoarea apostrofă care s'a ridicat, odată — nu de noi — și care până azi a rămas fără răspuns: »Tot astfel înalt Preasfințitului Nicolae al Ardealului i se părea poate că face o operă de român luminat și de teolog inspirat, când a semnat alături de alții, în momente critice, protestul antiromănesc publicat în Pester Lloyd, în Februarie 1917, împotriva unirii Românilor ardeleni cu România, susținându-se că Românii ardeleni s'ar simți fericiți cu Ungurii și nu ar putea progresa decât alături de Unguri și sub conducerea lor...« Deși, cum bine remarcă un confrate, *I. P. S.* Sa pe vremea aceea nu avea nici o calitate oficială supusă la vre-o constrângere din partea autorităților austro-ungare. Ci a iscălit așa, ca să facă ceva extra-romănesc! Dar asta e numai o mică și nevinovată florică la urechea trecutului. Noi nu-i dăm nici o importanță. O pomenim numai pentru a vă face să înțelegeți, că, ea cu toate celelalte surate ale ei adunate în buchet impunător din partea istoriei obiective, justifică deplin tendința sgomotoasă a Preacucernicilor, de a face uitat trecutul și de a monopoliza pe seama lor simțământul românesc în întregimea și puritatea lui desăvârșită, acum și pururea și în vecii vecilor!

P. București. Puteți asigura pe d. ministru de interne, că cenzura dela Blaj își împlinește în chip laudabil mandatul primit dela Sibiu. Are ochi de argus și controlează nu numai cuprinsul, ci și forma scrisului nostru, fraza, expresiile, virgulele. Spre nenorocirea ei însă, în numărul nostru trecut n'a găsit nimic deosebit spre a-și putea arăta zelul neobosit. S'a agățat deci de câteva cuvinte absolut inofensive. Nu ne lasă de ex. să scriem »Băznog« și »Băznogi«. De ce? Nu știm. Poate că asta-i o noțiune de rușine. Pentru care caz, neștiut de noi, cerem scuze cititorilor și Academiei române. — Alt cuvânt prigonitor de cerberii noștri este »prozelitism«. Ii supără la urechi (are urechi foarte fine cenzura noastră!). Dar nu găsim în dicționar un altul mai... literar. Totuși pentru a nu supăra delicatele urechi censurătoare

il vom ocoli cât vom putea. Am aflat în »Viitorul« bisericesc o vorbă aproape echivalentă aplicată exact la chestiunea despre care vorbiam noi. Noua episcopie ortodoxă a Maramureșului unit este, după »Viitorul«, o »episcopie misionară«. Asta-i cuvântul! Așa dar nu vom mai spune că noua vladicie s'a înființat pentru a face »prozelitism«. Doamne ferește. Rostul ei este cu totul altul: să facă misionarism! Printre Românii uniți din Maramureș, firește. — Mare noroc pe noi că limba românească este atât de bogată. Putem alege expresii după plac. Ne împăcăm astfel și cu cenzura dela Blaj și cu poruncitorii ei dela Sibiu!

T. Timișoara. Aveți dreptate: »Astra« e făcută pentru »cultura poporului« și tocmai de aceea dela adunările ei generale anuale n'a lipsit în trecut poporul dela sate. La Timișoara a lipsit. În program însă a fost Trebuia să fie un mare »conduct etnografic«. Nu s'a făcut. Din vina cui? Nu știm exact. Se zice că *C. F. R.* n'a dat reducerile cerute pentru călătoria cu trenul. Așa o fi. Noi mai avem însă o explicație. Dacă vă convine, o acceptați; dacă nu, nici o supărare. — Iată cum ne închipuim noi lucrurile. Organizator al conductului etnografic, era să fie d. *Dr. I. Miloia*. Dsa avea experiențe bogate în privința aceasta. Participase, adeca, la marile serbări jubulare ale »Astrei« ținute la Blaj în toamna trecută. Aci a fost popor, slavă Domnului, mai mult decât putea suporta micul orașel dela unghiul Târnavelor. Din pricina marelui aglomerării de oameni, d. *Miloia* însuși a fost supus la torturi groaznice. La restaurant nu i-s'a servit spritul destul de rece și și-a strivit, în multime, dunga pantalonilor. Pe deasupra a transpirat grozav și nu avea destule batiste. S'a luat deci frumusețel și s'a dus acasă, la Cimișoara, și de-acolo a slobozit în gazetă un articol sdrobotor împotriva Blăjenilor cari au organizat atât de rău și atât de prost serbările »Astrei«. — Pătania i-a servit acum de învățătură. Și-a zis adecă, așa: Dacă duc poporul la Cimișoara, pătesc ca la Blaj. Mai bine să las pe oameni acasă. Nu va fi aglomerație și se vor servi mult mai repede spriturile la ghiță. Așa a făcut și așa s'a întâmplat.

Oficiul parohial gr. car. român Aluniș

Nr. 70—1937.

Publicațiune de licitație

În ziua de 26 Sept. c. ora 14, Curatoratul gr. cat. din Aluniș (Jud. Sălaj) va ține licitație publică în localul școlii primare, cu oferte închise, pentru darea în întreprindere a edifi-cării din nou a bisericii.

Garanța de 6% din valoarea ofertei se va depune în numerar sau efecte garantate de stat.

Devizul, planul și condițiunile, se pot vedea în fiecare zi la Oficiul parohial din Aluniș, Aluniș, la 13 Sept. 1937.

Președinte: **Aug. Podoabă** paroh
Curator prim: **Teodor Dumușa**

De vânzare

Intravilanul str. I. G. Duca No. 43 întindere 600 st. p.

Informațiuni în farmacia

Dr. Schieszi, Blaj

FRIDERIC HÖNIG

ARAD, STRADA BARIȚIU 10—21

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

Fondată la anul 1840

La comandă fabrică clopote de orice mărime, din cel mai curat bronz pentru clopote, pe lângă garanță mare și cu prefixarea precisă a tonurilor. Invenție proprie licenție

Rechizite și scune de fer pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Telefon 376.

